SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 3303

S P R A W O Z D A N I E

KOMISJI DO SPRAW DEREGULACJI

ORAZ KOMISJI EDUKACJI I NAUKI

o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3231)

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu - po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu - skierował w dniu 20 października 2026 r. powyższy projekt ustawy do Komisji do Spraw Deregulacji oraz Komisji Edukacji i Nauki - do pierwszego czytania.

Komisje: do Spraw Deregulacji oraz Edukacji i Nauki po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu ustawy na posiedzeniu w dniu 5 listopada 2026 r.

wnoszą:

W y s o k i S e j m uchwalić raczy załączony projekt ustawy.

Warszawa, dnia 5 listopada 2026 r.

Zastępca przewodniczącego
Komisji do Spraw Deregulacji

(-) Waldemar Sługocki

Przewodnicząca
Komisji Edukacji i Nauki

(-) Krystyna Szumilas

Sprawozdawca

(-) Sylwia Bielawska

Projekt

U S T A W A

z dnia … 2026 r.

o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw[1)]

Art. 1. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2026 r. poz. 1362) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 204 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Podmiot prowadzący szkołę doktorską, na wniosek doktoranta:

1) zawiesza jego kształcenie na okres odpowiadający okresowi urlopu związanego z rodzicielstwem, określonego w przepisach działu ósmego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy;

2) może zawiesić jego kształcenie z przyczyn określonych w regulaminie szkoły doktorskiej, na okres nieprzekraczający łącznie 24 miesięcy w całym okresie kształcenia.”;

2) w art. 205 w ust. 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) przyczyny zawieszenia kształcenia w szkole doktorskiej, o którym mowa w art. 204 ust. 3 pkt 2, oraz sposób rozpatrywania wniosku doktoranta w tej sprawie i jego zastrzeżeń do rozstrzygnięcia podmiotu prowadzącego szkołę doktorską;”;

3) w art. 209:

a) ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Stypendium doktoranckie nie przysługuje doktorantowi:

1) którego kształcenie w szkole doktorskiej wiąże się z obowiązkiem zatrudnienia w podmiocie prowadzącym szkołę doktorską:

a) na podstawie umowy o pracę oraz

b) z wynagrodzeniem, którego wysokość przekracza wysokość wynagrodzenia profesora;

[1)] Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz ustawę z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

2) w okresie spełniania warunków do nabycia prawa do świadczeń określonych w:
   a) ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 854, 1123 i …) lub
   b) ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1644 oraz z 2026 r. poz. 26 i …);
3) w okresie zawieszenia kształcenia w szkole doktorskiej:
   a) z powodu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem w okresie odpowiadającym okresowi, o którym mowa w art. 186 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy,
   b) o którym mowa w art. 204 ust. 3 pkt 2.”,

b) po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. W okresie niezdolności doktoranta do odbywania kształcenia wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną poprzedzającym okres przysługiwania zasiłku chorobowego doktorantowi przysługuje stypendium doktoranckie w wysokości i na zasadach określonych dla wynagrodzenia, o których mowa w art. 92 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.”,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Do okresu, o którym mowa w ust. 2, nie wlicza się okresu:
1) czasowego zawieszenia kształcenia doktorantów wprowadzonego na podstawie przepisów, o których mowa w art. 198a;
2) kształcenia w szkole doktorskiej, w której zaprzestano kształcenia w danej dyscyplinie na podstawie art. 206 ust. 1 albo 3, w przypadku wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 206 ust. 2;
3) niezdolności doktoranta do odbywania kształcenia, o którym mowa w ust. 1b, w przypadku zawieszenia w tym okresie kształcenia w szkole doktorskiej.”,

d) uchyla się ust. 6;

4) po art. 216 dodaje się art. 216a w brzmieniu:

„Art. 216a. 1. Osoba, która ukończyła kształcenie w szkole doktorskiej i złożyła w podmiocie prowadzącym tę szkołę wniosek, o którym mowa w art. 189 ust. 1, zachowuje prawo do bezpłatnego korzystania z infrastruktury badawczej i informatycznej tego podmiotu do dnia zakończenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

2. Senat albo rada naukowa określi, w drodze uchwały, warunki korzystania z infrastruktury badawczej i informatycznej podmiotu prowadzącego szkołę doktorską przez osoby, o których mowa w ust. 1.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 199, 252, 426, 473, 507 i 734) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w pkt 2 lit. pa otrzymuje brzmienie:
„pa) podmiot prowadzący szkołę doktorską – w stosunku do kształcących się w niej doktorantów, z wyłączeniem doktorantów, którym zasiłek macierzyński wypłaca Zakład,”;

2) w art. 6 w ust. 1 pkt 19 otrzymuje brzmienie:
„19) osobami przebywającymi na urlopach wychowawczych, osobami pobierającymi zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, albo doktorantami sprawującymi osobistą opiekę nad dzieckiem w okresie odpowiadającym okresowi, o którym mowa w art. 186 Kodeksu pracy;”;

3) w art. 9 ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 8, art. 6a ust. 1 i art. 6b ust. 1, oraz osoby niepodejmujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, o których mowa w art. 6c ust. 1, a także osoby przebywające na urlopach wychowawczych i doktoranci sprawujący osobistą opiekę nad dzieckiem w okresie odpowiadającym okresowi, o którym mowa w art. 186 Kodeksu pracy, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym albo odpowiednio ubezpieczeniu emerytalnemu, jeżeli nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie mają innych tytułów rodzących obowiązek ubezpieczeń społecznych.”;

4) w art. 11:
a) w ust. 1 po wyrazach „3,” dodaje się wyrazy „7b,”,
b) w ust. 2 skreśla się wyrazy „7b,”;

5) w art. 13:
a) pkt 13 otrzymuje brzmienie:
„13) osoby pozostające na urlopach wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, albo doktoranci sprawujący osobistą opiekę nad dzieckiem w okresie odpowiadającym okresowi, o którym mowa w art. 186 Kodeksu pracy – od dnia

spełnienia warunków, o których mowa w art. 9 ust. 6, do dnia zaprzestania spełniania tych warunków;”,

b) pkt 15a otrzymuje brzmienie:

„15a) doktoranci – w okresie otrzymywania stypendium doktoranckiego, z uwzględnieniem okresów pobierania świadczeń, o których mowa w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 854, 1123 i …), oraz świadczeń, o których mowa w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1644 oraz z 2026 r. poz. 26 i …), z wyłączeniem okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego albo zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;”;

6) w art. 16 ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Składki na:

1) ubezpieczenia emerytalne i rentowe:
   a) osób przebywających na urlopach wychowawczych,
   b) osób, o których mowa w art. 6a ust. 1,
   c) osób niepodejmujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, o których mowa w art. 6c ust. 1,
   d) osób pobierających zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
   e) doktorantów sprawujących osobistą opiekę nad dzieckiem w okresie odpowiadającym okresowi, o którym mowa w art. 186 Kodeksu pracy,
2) ubezpieczenie emerytalne – osób, o których mowa w art. 6b ust. 1

– finansuje w całości budżet państwa za pośrednictwem Zakładu.”;

7) w art. 18:

a) w ust. 5b zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób przebywających na urlopie wychowawczym, doktorantów sprawujących osobistą opiekę nad dzieckiem w okresie odpowiadającym okresowi, o którym mowa w art. 186 Kodeksu pracy, oraz osób, o których mowa w art. 6a ust. 1 pkt 1–4, stanowi kwota 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek,

ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy, z zastrzeżeniem ust. 14 i 15.”,

b) ust. 15 otrzymuje brzmienie:

„15. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe:

1) doktorantów sprawujących osobistą opiekę nad dzieckiem w okresie odpowiadającym okresowi, o którym mowa w art. 186 Kodeksu pracy,

2) osób, o których mowa w art. 6a ust. 1 pkt 3

– nie może być wyższa niż przeciętna miesięczna kwota stanowiąca podstawę wymiaru składek w okresie 6 miesięcy kalendarzowych poprzedzających okres sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem i nie może być niższa niż 75 % kwoty minimalnego wynagrodzenia.”,

c) dodaje się ust. 17 w brzmieniu:

„17. W podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe doktorantów sprawujących osobistą opiekę nad dzieckiem w okresie odpowiadającym okresowi, o którym mowa w art. 186 Kodeksu pracy, nie uwzględnia się stypendium doktoranckiego wypłacanego za okres niezdolności doktoranta do kształcenia wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną.”;

8) w art. 36 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Osoba przebywająca na urlopie wychowawczym albo doktorant sprawujący osobistą opiekę nad dzieckiem w okresie odpowiadającym okresowi, o którym mowa w art. 186 Kodeksu pracy, są obowiązani poinformować płatnika składek o ustaleniu prawa do emerytury lub renty albo o podleganiu ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu niż przebywanie na urlopie wychowawczym albo sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem w okresie zawieszenia kształcenia w szkole doktorskiej.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 854 i 1123) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 49 w ust. 1 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) miesięczna kwota stypendium przypadająca za miesiąc, w którym powstało prawo do zasiłku, po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 – dla ubezpieczonych będących doktorantami.”;

2) w art. 50 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 48 ust. 1, przychód ubezpieczonego będącego doktorantem uległ zmniejszeniu wskutek zawieszenia kształcenia w szkole doktorskiej w okresie:

1) pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego albo opiekuńczego,
2) pobierania świadczenia rehabilitacyjnego,
3) odbywania ćwiczeń wojskowych

– przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego za miesiące, w których przychód uległ zmniejszeniu, przyjmuje się kwotę stypendium po uzupełnieniu do pełnej kwoty stypendium przysługującego w danych miesiącach.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1644 oraz z 2026 r. poz. 26) w art. 9 w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) członkom rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych, osobom odbywającym służbę zastępczą, doktorantom otrzymującym stypendium doktoranckie oraz osobom, o których mowa w art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – stosuje się zasady określone w rozdziale 9 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia chorobowego;”.

Art. 5. Do doktorantów, których kształcenie w szkole doktorskiej jest zawieszone w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 204 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się przepisy dotychczasowe do końca okresu objętego zawieszeniem.

Art. 6. Doktorantom, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy otrzymują stypendium doktoranckie w okresie orzeczonej niezdolności do odbywania kształcenia wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną, stypendium to przysługuje na zasadach dotychczasowych do końca okresu wskazanego w orzeczeniu lekarskim.

Art. 7. W terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy płatnicy składek:

1) wyrejestrowują doktorantów podlegających w dniu poprzedzającym dzień jej wejścia w życie obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a także dobrowolnemu ubezpieczeniu w razie choroby i macierzyństwa z tych ubezpieczeń;

2) zgłaszają doktorantów, o których mowa w pkt 1, do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, ubezpieczenia w razie choroby i macierzyństwa oraz ubezpieczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Art. 8. 1. W terminie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy senaty albo rady naukowe w podmiotach prowadzących szkoły doktorskie:

1) dostosują regulaminy tych szkół do wymagań określonych w art. 205 ust. 1 pkt 2a ustawy zmienianej w art. 1;
2) określą warunki korzystania z infrastruktury badawczej i informatycznej tych podmiotów przez osoby, które ukończyły kształcenie w szkole doktorskiej prowadzonej przez dany podmiot i złożyły w tym podmiocie wniosek, o którym mowa w art. 189 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Do uchwalenia przez senat albo radę naukową podmiotu prowadzącego szkołę doktorską zmiany regulaminu tej szkoły w trybie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie stosuje się przepisu art. 205 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 9. Ustawa wchodzi w życie po upływie 9 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 2 i pkt 4 w zakresie art. 216a ust. 2 oraz art. 8, które wchodzą w życie z dniem ogłoszenia.